

VYRIAUSIOJI TARNYBINĖS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS DĖL UAB „PLUNGĖS ŠILUMOS TINKLAI“ GENERALINĖS DIREKTORĖS MARGARITOS CHARITONOVOS SKUNDO

2022 m. spalio 12 d. Nr. IGN-12

Vilnius

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – VTEK): VTEK pirmininkas Edmundas Sakalauskas, nariai Virginijus Kanapinskas, Evelina Matulaitienė, Gediminas Sakalauskas ir Martinas Žaltauskas, dalyvaujant asmeniui, dėl kurio buvo priimtas skundžiamas sprendimas, Plungės rajono savivaldybės merui Audriui Klišoniui, pareiškėjai UAB Plungės šilumos tinklų (toliau – ir Bendrovė) generalinei direktorei Margaritai Charitonovai (toliau – ir Pareiškėja), nedalyvaujant institucijos, priėmusios skundžiamą sprendimą, atstovui Plungės rajono savivaldybės tarybos (toliau – ir Taryba) Etikos komisijos (toliau – ir Atsakovas, Komisija) atstovui, 2022 m. spalio 5 d. posėdyje išnagrinėjusi Pareiškėjos skundą (toliau – ir Skundas), kuriuo prašoma panaikinti 2022 m. rugpjūčio 18 d. Komisijos sprendimą Nr. 1 „Dėl Plungės rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio veiksmų“ (toliau – Sprendimas) ir nurodyti Komisijai iš naujo išnagrinėti Bendrovės pateiktą skundą,

n u s t a t ė:

I. Komisijos atlikto tyrimo pagrindai ir aplinkybės

1. Tyrimas dėl Plungės rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio veiksmų pradėtas 2022 m. liepos 15 d. Komisijos posėdyje (2022 m. liepos 15 d. protokolas Nr. TK-67), tądien nuspręsta:

„Atsižvelgiant į gautą UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. raštą Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ bei UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. raštą Nr. SD-84 „Skundas dėl Audriaus Klišonio elgesio, nesuderinamo su LR valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“, pradėti Plungės rajono savivaldybės tarybos nario Audriaus Klišonio elgesio tyrimą.“

2. Tą pačią dieną apie pradėtą tyrimą buvo informuotas Audrius Klišonis. Jam adresuotame Komisijos 2022 m. liepos 15 d. rašte Nr. S-3532 „Dėl savivaldybės tarybos Etikos komisijos priimto nutarimo pradėti tyrimą“ nurodyta, kad tyrimas dėl mero elgesio pradėtas „<...> atsižvelgiant į gautą UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. raštą Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ bei UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. raštą Nr. SD-84 „Skundas

dėl Audriaus Klišonio elgesio, nesuderinamo su LR valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“, ir prašoma pateikti paaiškinimą dėl 2022 m. liepos 6 d. vykusiam renginyje jo pasakytų teiginių:

2.1. UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. rašte Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ keliamas klausimas dėl 2022 m. liepos 6 d. Plungės miesto estradoje vykusio renginio „Diskusija: mero pažadai Plungėje“ metu mero paskelbtos galbūt tikrovės neatitinkančios informacijos apie Bendrovės įgyvendintą jungiamosios trasos projektą.

Nurodoma, kad:

2.1.1 „<...> teiginys „Padarytas tas *sužiedinimas*, kuris realiai neneša naudos“ neatitinka tikrovės, kadangi reali nauda (tiek per konkurenciją, tiek per kintamų kaštų pokyčius) yra nešama jau nuo š. m. balandžio vidurio, pradėjus veikti jungiamajai trasei“;

2.1.2 „<...> teiginys „Ikišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“ neatitinka tikrovės, nes nauda jau yra atnešta ir vien per konkurenciją Bendrovė sutaupė apie 40 tūkst. eurų lėšų“;

2.1.3 „<...> teiginys „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį dalyką“ neatitinka tikrovės, nes jungiamoji trasa yra sėkmingai veikianti ir visas karštas vanduo Plungės miestui yra ruošiamas vienoje, Lentpjūvės g., katilinėje“.

Komisijos prašoma „<...> įvertinti, ar mero Audriaus Klišonio veiksmai, kuriais jis paskleidė apie savivaldybės valdomos įmonės veiklą tikrovės neatitinkančią ir Bendrovės vardą žeminančią informaciją, yra suderinami su Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“.

2.2. UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. rašte Nr. SD-84 „Skundas dėl Audriaus Klišonio elgesio, nesuderinamo su LR valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“ keliamas klausimas dėl ankstesniame bendrovės 2022 m. liepos 6 d. rašte Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ aprašytų mero veiksmų įvertinimo. Teigiama, jog Audrius Klišonis „<...> visiškai nepagrįstai formuoja visuomenės nuomonę, kad Bendrovė švaisto jai patikėtas lėšas, investuodama į neveikiančius objektus, o tai diskreditavo ne tik pačią Bendrovę, bet ir savivaldybę, kaip Bendrovės vienintelę akcininkę“. Be kita ko, nurodoma, kad „savo socialinio tinklalapio *Facebook* paskyroje, meras Audrius Klišonis 2022 m. liepos 8 d. padarė viešą įrašą, kuriame, mėgindamas diskredituoti Bendrovę ir Bendrovės vadovę, konstatavo, cituojame: „Ponia Margarita Charitonova, laimėjusi „konkursą“ iš vieno kandidato į UAB Plungės šilumos tinklų direktores, žemiau savikainos šilumą pastaraisiais mėnesiais pardavinėjanti (turiu neoficialios informacijos), kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą“. Šie teiginiai, apie neva žemiau savikainos pardavinėjamą šilumą tariamai tam, kad pagrįstų jungiamosios trasos atsiperkamumą, taip pat visiškai neatitinka tikrovės ir yra mero Audriaus Klišonio piktybiškai skleidžiami vien tam, kad pakirstų vartotojų pasitikėjimą Bendrovės veiklos skaidrumu“. Komisijos prašoma „<...> pradėti tyrimą dėl Plungės rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio elgesio, kuris yra nesuderinamas su Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso <...> 4 straipsnyje nustatytais valstybės politikų elgesio principais, konkrečiai – Elgesio kodekso 4 str. 1 p., 3 p., 5 p., 6 p., 8 ir 9 p.“.

3. Bendrovės skunduose nurodytos aplinkybės buvo nagrinėjamos ir Audriaus Klišonio elgesio klausimai sprendžiami 2022 m. liepos 15 d., 2022 m. liepos 25 d., 2022 m. rugpjūčio 1 d., 2022 m. rugpjūčio 10 d. bei 2022 m. rugpjūčio 18 d. vykusiuose Komisijos posėdžiuose:

3.1. 2022 m. liepos 15 d. vykusiame Komisijos posėdyje Bendrovės generalinė direktorė pateikė papildomos 2022 m. liepos 6 d. rašte Nr. SD-83 ir 2022 m. liepos 8 d. rašte Nr. SD-84 nurodytas aplinkybes pagrindžiančios informacijos.

Remiantis Komisijos 2022 m. liepos 15 d. posėdžio protokolu Nr. TK-68, tądien Bendrovės generalinė direktorė Margarita Charitona, demonstruodama Bendrovės gamybos analitikos ir stebėsenos *Concordia* programos (toliau – Programa) *online* duomenis, Komisijos nariams pristatė informaciją apie Lentpjūvės gatvėje įsikūrusios katilinės (toliau – Lentpjūvės katilinė) veiklą. Jos turimais 2022 m. liepos 15 d. 13 val. duomenimis, Plungės bioenergijos ir V. Mačernio g. katilinės nedirba, o Lentpjūvės g. katilinės (2022 m. liepos 15 d. 12.50 val. duomenimis) momentinė galia siekia 2 490 kW, momentinis srautas – 100,58 m³/h. Atkreipė dėmesį, kad, remiantis Lietuvos energetikos instituto (toliau – LEI) darbuotojo dr. Mindaugo Valinčiaus elektroniniame laiške pateiktu paaiškinimu, momentinio srauto galią galima didinti iki 190 m³/h, t. y. beveik 90 m³/h galia. Margarita Charitona teigė, kad karštas vanduo visam Plungės miestui yra ruošiamas vienoje – Lentpjūvės g. katilinėje. Be kita ko, bendrovės vadovė Komisijos nariams pademonstravo šilumos aukcionų, organizuotų gegužės, birželio ir liepos mėnesiais, galutinius rezultatus bei šilumos gamybos kainos apskaičiavimo duomenis, įvardijo, kaip šilumos gamybos kainos buvo skaičiuojamos. Margarita Charitona pacitavo UAB Plungės šilumos tinklų šilumos perdavimo tinklų, nuo ŠK 1KJ7 (A. Jucio g. 3) iki ŠK 2KV1 (Telšių g. 3A), Plungės mieste, statybos ir rekonstravimo projekto techninio finansavimo vertinimo, skirto projekto investicijoms derinti Valstybinės energetikos reguliavimo taryboje (toliau – Investicijų projektas), ištrauką: „Šilumos energijos gamybos balanso pasikeitimas iš Mačernio katilinės į Lentpjūvės katilinę, leistų sumažinti kintamus kaštus apie 268,5 tūkst. Eur“. Atkreipė dėmesį į tai, jog Investicijų projektas skaičiuotas atsižvelgiant į energijos išteklių kainas 2021 metais. Investicijų projekto rengimo metu gamtinių dujų kaina buvo 50 Eur/MWh, o šiuo metu jų kaina – 165 Eur/MWh, todėl projekto atsipirkimas šiuo metu yra didesnis. Bendrovės vadovė nurodė, kad finansinis investicijų, priskiriamų reguliuojamai šilumos gamybos veiklai, vertinimas rodo, kad projekto finansiniai rodikliai yra teigiami, o derinamos investicijos dydis darys teigiamą įtaką reguliuojamajai šilumos kainai, t. y. mažės šilumos energijos kaina UAB Plungės šilumos tinklų klientams.“ Margaritos Charitonovos teigimu, meras Audrius Klišonis dalyvavo jungiamosios trasos atidarymo renginyje ir jam buvo žinoma, kad ji veikia. Pateikta ir kita su pranešimuose apskūstomis Audriaus Klišonio veikomis susijusi informacija.

3.2. 2022 m. liepos 25 d. vykusiame posėdyje dalyvavę Margarita Charitona ir Audrius Klišonis teikė papildomų paaiškinimų dėl Bendrovės veiklos bei 2022 m. liepos 6 d. renginyje mero pasakytų teiginių pagrįstumo. Kaip užfiksuota 2022 m. liepos 25 d. posėdžio protokole Nr. TK-74, Margarita Charitona šio posėdžio metu pateikė klausimą ir dėl Bendrovės 2022 m. liepos 8 d. skunde nurodytos aplinkybės – socialinio tinklo *Facebook* paskyroje mero paskelbto įrašo. Tądien (posėdžio garso įrašo 37–38 min.) Tarybos narys Česlovas Kerpauskas nurodė: „<...> aš galvoju, jeigu mes pabaigiam tą klausimą tokiu smailiu kampu, ir mes duodam merui kažkokią nuobaudą ar ką nors, mes, garantuoju 200 procentų, kad iš Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos gausim atsakymą, kad meras tik ką buvo kaip viešas asmuo pateikė savo nuomonę <...>“. Kalbėta, kad Audrius Klišonis ir Margarita Charitona galėtų išspręsti ginčą, parengdami ir viešai paskelbdami abiem šalims tinkamą tekstą. Nutarta nustatyti terminą tokiam tekstui paskelbti – iki 2022 m. rugpjūčio 1 dienos.

3.3. 2022 m. rugpjūčio 1 d. vykusiame posėdyje svarstytas klausimas dėl Bendrovės generalinės direktorės Margaritos Charitonovos 2022 m. liepos 27 d. rašto Nr. SD-91.

Pastaruoju raštu informuota, kad Bendrovė, „<...> siekdama išspręsti ginčą taikiai, kaip Etikos komisijos nariai ir siūlė, 2022 m. liepos 25 d. viešai sušvelnino savo poziciją dėl mero Audriaus Klišonio išsakytų teiginių, pateikdama prielaidą, kad galbūt ginčo teiginiai nebuvo išsakyti tyčia, o tiesiog dėl nepakankamų žinių energetikos sektoriuje. Meras Audrius Klišonis taip pat buvo viešai pakviestas bendradarbiauti, atvykti į Bendrovę ir susipažinti su jos veikla. Komisijos suteiktas terminas abiem pusėms sušvelninti savo išsakytus teiginius dar nesibaigė ir tikimės, kad meras Audrius Klišonis taip pat pasinaudos komisijos pasiūlymu. Tačiau tuo atveju, jeigu skundžiamas politikas nepasinaudos Komisijos pasiūlymu ir per nustatytą terminą nepaneigs viešai paskleistų žinių, kurios žemina Bendrovės vardą ir dalykinę reputaciją, Bendrovės pozicija išliks nepakitusi – prašome toliau tęsti skundo nagrinėjimą pagal jame išdėstytus motyvus“.

Be kita ko, nurodoma, kad vienas Komisijos narių yra pareiškęs savo nuomonę dėl situacijos vertinimo ir prašoma spręsti jo nušalinimo nuo tolesnių Bendrovės skundų nagrinėjimo procedūrų klausimą: „2022 m. liepos 25 d. vykusio Komisijos posėdžio metu šis principas [nešališkumo] buvo grubiai pažeistas, kuomet vienas iš Etikos komisijos narių, dar neužbaigus tyrimo, neištyrus visų Bendrovės pateiktų įrodymų ir viešai mero Audriaus Klišonio išsakytų teiginių atitikties Elgesio kodekso reikalavimams, aiškiai išreiškė savo poziciją, kad meras tokiais teiginiais išsakė tik savo nuomonę, o jeigu Komisija priims nepalankų merui sprendimą, šis Komisijos narys duoda 200 proc. garantiją, kad toks sprendimas bus panaikintas Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (posėdžio garso įrašo 37–38 min.). Kadangi vienas iš Komisijos narių aiškiai išreiškė savo išankstinę nuostatą dar net neužbaigus tyrimo, Bendrovė prašo Komisijos apsvaistyti, ar išankstinę nuostatą dėl mero Audriaus Klišonio viešai išsakytų teiginių išsakęs Komisijos narys neturėtų nusišalinti nuo tolesnio tyrimo ir galutinio sprendimo priėmimo.“

Bendrovė atkreipė dėmesį į tai, kad 2022 m. liepos 25 d. posėdyje Komisija nenagrinėjo aplinkybių dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyroje mero paskelbtų teiginių: „<...> meras Audrius Klišonis konstatuoja, kad Bendrovė pastaraisiais mėnesiais pardavinėja šilumą žemiau savikainos, kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą“. Šis teiginys taip pat yra skundo dalykas ir, priešingai nei vienas iš Komisijos narių teigė Etikos posėdyje, nėra analogiškas 2022 m. liepos 6 d. mero Audriaus Klišonio viešai išsakytiems teiginiais. Šiuo teiginiu yra pasiunčiama nauja žinia ne tik apie jungiamąją trasą, jos veikimą, bet ir apie tai, kad Bendrovė elgiasi nesąžiningai dalyvaudama šilumos aukcionuose. Meras Audrius Klišonis nagrinėjimo metu visiškai nepasisakė dėl šio teiginio, nenurodė savo „neoficialaus šaltinio“, kai tuo tarpu 2022 m. liepos 6 d. išsakytus teiginius grindė neva Bendrovės veiklos strategijoje pateikta informacija <...>.“

Be to, 2022 m. liepos 27 d. raštu buvo prašoma „<...> užtikrinti, kad Bendrovės skundas būtų vertinamas ne pagal jį pasirašiusio asmens lytį, o pagal Bendrovės skunduose ir kituose papildomuose dokumentuose pateiktus argumentus bei įrodymus; <...> pradėti mero Audriaus Klišonio 2022 m. liepos 25 d. Etikos komisijos posėdžio metu Bendrovės vadovei išsakytos replikos „tai, kad jūs esat šilumos tinklų direktorė, o aš esu meras, tai dar nereiškia, kad turim gulėti vienoj lovoj“ (posėdžio garso įrašo 53 min.) tyrimą dėl tokios replikos atitikties Elgesio kodekso 4 str. 1 ir 5 p. ir tirti Bendrovei ir jos vadovei nedalyvaujant; <...> pripažinti, kad meras Audrius Klišonis, 2022 m. liepos 25 d. Etikos komisijos posėdžio metu pasakydamas Bendrovės vadovei seksistinio pobūdžio repliką „tai, kad jūs esat šilumos tinklų direktorė, o aš esu meras, tai dar nereiškia, kad turim gulėti vienoj lovoj“, pažeidė Elgesio kodekso 4 str. 1 ir 5 punktą, bei rekomenduoti viešai atsiprašyti“.

Remiantis 2022 m. rugpjūčio 1 d. vykusio Komisijos posėdžio protokolu Nr. TK-76, tądien buvo nutarta paprašyti UAB Plungės šilumos tinklų generalinės direktorės Margaritos Charitonovos atskirti 2022 m. liepos 27 d. rašte Nr. SD-91 „Dėl Plungės rajono savivaldybės Etikos komisijos pradėto tyrimo mero Audriaus Klišonio atžvilgiu pagal UAB Plungės šilumos tinklų skundą“ surašytus prašymus dėl 2022 m. liepos 25 d. vykusiame posėdyje moters atžvilgiu pasakytų mero teiginių vertinimo ir pateikti dėl šių aplinkybių naują kreipimąsi. Patikslintą šių aplinkybių skundą Bendrovė pateikė 2022 m. rugpjūčio 2 dieną. Jo pagrindu buvo pradėtas atskiras mero Audriaus Klišonio elgesio atitikties Kodekso nuostatomis vertinimo tyrimas.

3.4. 2022 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos posėdyje Bendrovės atstovas patikslino 2022 m. liepos 27 d. rašte nurodytas aplinkybes dėl Komisijos nešališkumo ir pareiškė nušalinimą jos nariui Česlovui Kerpauskui, kuris tądien vykusiame posėdyje nedalyvavo. Komisijos nariai nagrinėjo Komisijos nario nušalinimo klausimą ir bendru sutarimu nusprendė, kad pagrindų jam nušalinti nėra. Remiantis 2022 m. rugpjūčio 10 d. posėdžio protokolu Nr. TK-77 matyti, kad Bendrovės direktorės Margaritos Charitonovos 2022 m. liepos 27 d. raštą Nr. SD-91 buvo nutarta prijungti prie tyrimo medžiagos ir vertinti priimant sprendimą, taip pat konstatuota, kad visa tyrimui atlikti reikalinga medžiaga yra surinkta ir tyrimo procedūros baigtos.

3.5. 2022 m. rugpjūčio 18 d. posėdyje Komisija priėmė sprendimą, kad „<...> Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis 2022 m. liepos 6 d., 13 val., dalyvaudamas Plungės miesto estradoje vykusioje diskusijoje, pavadinimu „Diskusija: mero pažadai Plungėje“, ir pasakydamas teiginius: „Padarytas tas sužiedinimas, kuris realiai neneša naudos“, „Ikišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“, „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį dalyką“ nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 1, 3, 5, 6, 8 ir 9 punktų“ (2022 m. rugpjūčio 18 d. posėdžio protokolas Nr. TK-79).

4. 2022 m. rugsėjo 5 d. gautas Pareiškėjos skundas (tikslintas 2022 m. rugsėjo 8 d.), kuriuo prašoma panaikinti Komisijos 2022 m. rugpjūčio 18 d. sprendimą Nr. 1 „Dėl Plungės rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio veiksmų“ ir nurodyti Tarybos Etikos komisijai iš naujo išnagrinėti Bendrovės pateiktą skundą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir 24¹ straipsnio 1, 2 bei 6 dalimis, skundas buvo priimtas nagrinėti.

5. 2022 m. rugsėjo 23 d. gautas papildomas Bendrovės vadovės prašymas, kuriame nurodoma: „Vakar [2022 m. rugsėjo 22 d.] įvykusiame Plungės rajono savivaldybės tarybos posėdyje meras Audrius Klišonis, pažeisdamas Plungės rajono savivaldybės tarybos reglamento 47.9 punktą, neperduodamas posėdžio vedimo vėl teikė iškraipytą informaciją apie Plungės šilumos tinklų veiklą. Man paprašius laikytis tarybos reglamento ir perleisti posėdžio vedimą prieš užduodant klausimus, meras Audrius Klišonis pasakė, kad, cituoju: „Jeigu jums patiks, jūs vėl galėsit kreiptis į mūsų Etikos komisiją, ir dar kartą pabandyti pasvarstyti mane. Aš tikiuosi jau žinote, kokį atsakymą gausite“ <...> Taigi pats mūsų skundžiamas politikas meras Audrius Klišonis patvirtino, kad jam iš anksto žinoma, kad vietos Etikos komisija visais atvejais, nepriklausomai nuo skundų turinio, pripažins, kad meras Audrius Klišonis Elgesio kodekso nepažeidė. Tai yra aiškus įrodymas to, kad Etikos komisija yra šališka ir neobjektyvi, kas ir nulėmė mūsų skundo netinkamą išnagrinėjimą.“

Vadovaujantis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 24 straipsnio 1 dalies nuostatomis, VTEK nagrinėjimo dalykas yra tik skundžiamasis Sprendimas tiek, kiek jis susijęs su Kodekso nuostatų taikymu, todėl VTEK nepasisako dėl Sprendimo teisėtumo kitų teisės aktų požiūriu.

II. UAB Plungės šilumos tinklų generalinės direktorės Margaritos Charitonovos skundas

Pareiškėja teigia nesutinkanti su Komisijos Sprendimu ir prašo jį panaikinti, remdamasi toliau dėstomais motyvais.

6. Bendrovė, kreipdamasi į Komisiją (2022 m. liepos 6 d. pranešimas Nr. SD-83 ir 2022 m. liepos 8 d. pranešimas Nr. 84), prašė įvertinti mero Audriaus Klišonio elgesį dėl keturių jo pasisakymų, bet skundžiamame Sprendime pasisakyta tik dėl trijų.

Bendrovės 2022 m. liepos 6 d. pranešime Nr. SD-83 buvo skundžiamos mero Audriaus Klišonio veikos dėl 2022 m. liepos 6 d. vykusiame renginyje paskelbtų teiginių: „Padarytas tas *sužiedinimas*, kuris realiai neneša naudos“; „Įkišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“ ir „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį dalyką“. 2022 m. liepos 8 d. pranešime Nr. 84 nurodyta papildoma aplinkybė, t. y. 2022 m. liepos 7 d. socialinio tinklo *Facebook* paskyroje mero paskelbtas teiginys: „žemiau savikainos šilumą pastaraisiais mėnesiais pardavinėjanti (turiu neoficialios informacijos) kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą.“

7. Pareiškėjos teigimu, Bendrovė pateikė duomenis, akivaizdžiai patvirtinančius, kad skundžiami mero pasisakymai neatitinka tikrovės, bet Komisija tai ignoravo. Cituojama:

„Bendrovės pastatyta jungiamoji trasa sėkmingai veikia nuo 2022 metų balandžio vidurio, o nuo gegužės 16 dienos visas Plungės miestui reikalingas karštas vanduo yra ruošiamas tik Lentpjūvės g. katilinėje naudojant biokurą. Tai tapo įmanoma tik įrengus jungiamąją trasą. Nuo balandžio mėnesio, pradėjus veikti jungiamajai trasai, Bendrovė pradėjo konkuruoti šilumos aukcionuose su nepriklausomu šilumos gamintoju, ko nebuvo įmanoma padaryti iki jungiamosios trasos įrengimo, kadangi Bendrovė konkuravo su nepriklausomu šilumos tiekėju, kuris šiluminę energiją gamino naudodamas pigesnę biokurą, o Bendrovė šiluminę energiją gamino naudodama dujas. Įrengus jungiamąją trasą Bendrovė tikrovės neatitinkančios informacijos paskleidimo metu jau buvo sutaupiusi apie 40 000 eurų.“

„<...> Tarybos nariams ir merui 2022 m. gegužės 26 d. įvykusiame Tarybos posėdyje buvo pateikta informacija apie tai, kad jungiamoji trasa pradėjo veikti, bei pateikti duomenys apie ekonominį jungiamosios trasos efektą. Be to, pats meras Audrius Klišonis dalyvavo jungiamosios trasos atidarymo ceremonijoje, kuri įvyko 2022 m. gegužės 18 d. ir kurioje buvo pranešta, kad jungiamoji trasa veikia – visas karštas vanduo yra gaminamas vienoje Bendrovės valdomoje katilinėje, t. y. Audriui Klišoniui nuo 2022 m. gegužės 18 d. buvo žinoma apie tai, kad jungiamoji trasa faktiškai veikia nuo balandžio mėnesio ir yra naudojama, o šiluminė energija visam Plungės miestui yra tiekiamą būtent per šią jungiamąją trasą, 2022 m. gegužės 26 d. ši informacija buvo pakartota, tačiau Audrius Klišonis 2022 m. liepos 6 d. viešai nurodė faktą, kad 1,2 milijono buvo įdėta į jungiamąją trasą, kuri neveikia. Šis mero teiginys yra akivaizdžiai klaidingas <...>.“

8. Pareiškėjos teigimu, meras, turėdamas visą informaciją apie Bendrovės veiklą, į ją visiškai neatsižvelgė ir paskelbė tikrovės neatitinkančius teiginius.

Pareiškėja nurodė, kad 2022 m. liepos 6 d. viešai išsakydamas teiginį, kad jungiamoji trasa neveikia, meras Audrius Klišonis jau turėjo visą informaciją apie tai, kad jungiamoji trasa veikia ir visas karštas vanduo ruošiamas vienoje miesto katilinėje: „Visa informacija apie jungiamosios trasos efektyvumą ir sutaupymą merui Audriui Klišoniui buvo žinoma, kadangi ji buvo pristatyta 2022 m. gegužės 26 d. įvykusiame Tarybos posėdyje – 2022 m. gegužės 26 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos posėdžio įrašo 1 val. 08 min., taip pat įrašo 1 val. 28 minutė ir 1 val. 57 minutė, t. y. Audrius Klišonis, žinodamas apie tai, kad dėl jungiamosios trasos buvo taupomos Bendrovės lėšos ir kad ji duoda tiesioginį

teigiamą efektą, viešai pareiškė priešingus teiginius, kurių niekaip nepagrindė ginčą nagrinėjant Etikos komisijos posėdyje.“

„Pažymėtina ir tai, kad meras Audrius Klišonis Etikos komisijos posėdžio metu teigė, kad šie teiginiai neva yra jo nuomonė, susidariusi perskaičius Bendrovės 2022 m. balandžio 1 d. patvirtintą Bendrovės veiklos strategiją, kurios 10 psl. įrašytas toks sakinytis: „Taigi, anot LEI, net vasaros metu Lentpjūvės katilinė nebus pajėgi užtikrinti viso Plungės miesto šilumos energijos poreikio.“ Tačiau Bendrovės vadovė nuolat viso nagrinėjimo metu akcentavo tai, kad meras savo tokią poziciją grindė ne visa veiklos strategija, o tik vienu veiklos strategijos sakiniu, išimtu iš konteksto, – tame pačiame veiklos strategijos puslapyje yra visa pastraipa apie tai, kad šis teiginys yra tik teorinis, ir jo patikimumas turi būti įvertintas faktiškai pradėjus veikti jungiamajai trasai, t. y.: „Visi aukščiau nurodyti skaičiavimai yra tik teoriniai, todėl po Jungiamosios trasos šiluminės dalies užbaigimo, kuris numatomas 2022 m. balandžio mėnesį, bus itin svarbu identifikuoti ir išspręsti praktines Jungiamosios trasos veikimo problemas. Kadangi nuo tinkamo Jungiamosios trasos veikimo priklauso šilumos gamybos ir tiekimo veiklos efektyvumas bei ekonomiškumas, efektyvaus Jungiamosios trasos tinkamo veikimo užtikrinimas šiuo metu yra vienas svarbiausių strateginės veiklos prioritetų.“

Teiginyje „žemiau savikainos šilumą pastaraisiais mėnesiais pardavinėjanti (turiu neoficialios informacijos) kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą“ meras aiškiai nurodo turintis savo skelbiamą informaciją patvirtinančių duomenų, tačiau informacijos šaltinių apie tai, kad šilumos energija buvo pardavinėjama nuostolingai, nei po teiginio pavišimo, nei Komisijos posėdžiuose nepateikė.

9. Bendrovė nesutinka su skundžiamu Sprendimu, nes Audriaus Klišonio išsakyti teiginiai nepagrįstai buvo įvertinti kaip nuomonė.

Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pažymėjęs, kad, siekiant įvertinti ginčijamo teiginio pagrįstumą, reikia atskirti fakto teiginius ir nuomonę, nes, nors faktų egzistavimas gali būti įrodytas, nuomonės teisingumo įrodyti negalima. Reikalavimas įrodyti nuomonės teisingumą yra neįmanomas ir gali pažeisti nuomonės laisvę, kuri yra 10 straipsnio saugomos teisės pamatinė dalis (1986 m. liepos 8 d. plenarinės sesijos sprendimas byloje *Lingens prieš Austriją*, pareiškimo Nr. 9815/82, 46 p., 1991 m. gegužės 23 d. plenarinės sesijos sprendimas byloje *Oberschlick prieš Austriją*, pareiškimo Nr. 11662/85, 63 p., 2010 m. liepos 6 d. sprendimas byloje *Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, Tapinas ir partneriai prieš Lietuvą*, pareiškimo Nr. 27930/05).

Nacionalinių teismų praktikoje išaiškinta, kad vertinama, ar konkrečiame teiginyje yra paskelbta žinia, ar išsakyta nuomonė, turi būti vadovaujantis tuo, ar žinia yra informacija apie faktus ir jų duomenis. Faktas – tai tikras, nepramanytas įvykis, dalykas, reiškinytis; duomenys – fakto turinį atskleidžianti informacija; žinia – informacija apie faktus ir jų duomenis, t. y. reiškinius, dalykus, savybes, veiksmus, įvykius, grindžiamus tiesa, kurią galima užtikrinti patikrinimo bei įrodymo priemonėmis. Žinia yra laikomas teiginys, kuriuo kas nors tvirtinama, konstatuojama, pasakoma ar pateikiama kaip objektyviai egzistuojantis dalykas. Nuomonė – tai asmens subjektyvus faktų ir duomenų vertinimas. Žiniai taikomas tiesos kriterijus, jos egzistavimas gali būti patikrinamas įrodymais ir objektyviai nustatomas. Nuomonė turi turėti pakankamą faktinį pagrindą, bet yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3141-690/2016; 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-394-684/2016; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2018 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-478-502/2018).

Paskleisti duomenys neatitinka tikrovės, jeigu faktai tikrovėje neegzistavo, įvykiai klostėsi ne taip, kaip nurodoma, asmens poelgiai vertinami neadekvačiai vykusiems faktams. Neatitinkančia tikrovės pripažintina ir subjektyviai, vienpusiškai pateikiama informacija, kuria iškraipomos arba nutylimos įvykių, reiškinių sąsajos, priežastiniai ryšiai su kitais įvykiais ir reiškiniais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-81/2013).

Europos Žmogaus Teisių Teismo požiūriu, siekiant tam tikrus teiginius priskirti konkrečiai kategorijai (faktų konstatavimui (žiniai) ar vertinamiesiems teiginiais (nuomonei)), būtina atsižvelgti į visą bylos aplinkybių kontekstą: teiginių formuluotes, jų pateikimo aplinkybes, formą ir būdą, ar pateiktas realios situacijos vertinimas, ar nuomonės pareiškimas be jokio faktinio pagrindo, ar vyko gyva diskusija, visuomeninė akcija, kurioms neabejotinai būdingas didesnis emocionalumo ir perdėjimo laipsnis, ar informacija pateikta, pvz., mokslinio pobūdžio straipsnyje, ir kt. Skirtingai negu faktiniai teiginiai, vertinamieji (nuomonės) negali būti įrodomi, bet jiems taip pat neturi trūkti faktinio pagrindo. Kai teiginiai yra vertinamojo pobūdžio, apribojimo proporcingumas gali priklausyti nuo to, ar egzistuoja pakankama faktinė bazė ginčijamam teiginiui pagrįsti, nes vertinamojo pobūdžio teiginys, neturintis jokio faktinio pagrindo, gali peržengti leistinas ribas (EŽTT 2005 m. vasario 15 d. sprendimas byloje *Steel and Morris prieš Jungtinę Karalystę*, pareiškimo Nr. 68416/01, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K3-234/20; EŽTT 2007 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *A/S Diena and Ozoliņš prieš Latvija*, pareiškimo Nr. 16657/03).

Teismų praktikoje nurodoma, kad atribojant žinią nuo nuomonės būtina analizuoti visą straipsnio ar kalbos tekstą, pasisakymo aplinkybes, kontekstą, ryšį su kita pateikiama informacija, sakinio konstrukciją ir kt. Gali būti reikšmingos pasisakymo aplinkybės ir tikslai. Teismas turi įvertinti, ar teiginiai kategoriški, ar jais tik iškeliami klausimai ir siekiama atkreipti dėmesį į aktualią problemą, ar pareiškiamas autoriaus susirūpinimas svarbiu klausimu. Apie tai galima spręsti iš to, ar sakiniai suformuluoti kaip teigimas, ar kaip pasiūlymas, dvejonė, klausimas, dar kitokia forma. Jeigu teiginiai išdėstomi abejojant, yra nuorodų, kad tai autoriaus manymas ar nuomonė, arba klausiamąja forma, tai gali būti daroma išvada, jog yra pateiktas asmens subjektyvus požiūris į faktus, žinias ar informaciją, o ne žinia (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-142/2006; 2006 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-667/2006, 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-50/2013).

Europos Žmogaus Teisių Teismo požiūriu, siekiant tam tikrus teiginius priskirti konkrečiai kategorijai (faktų konstatavimui (žiniai) ar vertinamiesiems teiginiais (nuomonei)), būtina atsižvelgti į visą bylos aplinkybių kontekstą: teiginių formuluotes, jų pateikimo aplinkybes, formą ir būdą (2005 m. vasario 15 d. sprendimas byloje *Steel and Morris prieš Jungtinę Karalystę*, Nr. 68416/01, 2006 m. balandžio 11 d. sprendimas byloje *Brasilier prieš Prancūziją*, pareiškimo Nr. 71343/01, 37 p.).

Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad vertinamieji teiginiai (nuomonės) negali būti įrodomi, bet jiems taip pat neturi trūkti faktinio pagrindo. Kai teiginiai yra vertinamojo pobūdžio, jų reiškinio ribos, apribojimo proporcingumas gali priklausyti nuo to, ar turima pakankamai faktų ginčijamam teiginiui pagrįsti, nes vertinamojo pobūdžio teiginys, neturintis jokio faktinio pagrindo, gali peržengti leistinas ribas. Sąsajos tarp vertinamojo pobūdžio teiginio ir jį pagrindžiančių faktų būtinumas kiekvienu atveju gali skirtis priklausomai nuo konkrečių aplinkybių (2005 m. vasario 15 d. sprendimas byloje *Steel and Morris prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 68416/01, 87 p.; 2007 m. liepos 12 d. sprendimą byloje *A/S Diena and Ozoliņš prieš Latvija*, peticijos Nr. 16657/03, 82 p.; EŽTT 2001 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Jerusalem prieš Austriją*, pareiškimo Nr. 26958/95, 43 p., 2007

m. sausio 9 d. sprendimas byloje *Kwiecien prieš Lenkiją*, peticijos Nr. 51744/99, 53 p.; 2001 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *Feldek prieš Slovakiją*, pareiškimo Nr. 29032/95, 86 p.).

Pareiškėjos teigimu, Komisija neatsižvelgė į minėtąją teismų praktiką ir Audriaus Klišonio pasisakymus nepagrįstai vertino kaip nuomonę. „Aptariamu atveju Audrius Klišonis savo pasisakymuose išsakė ne savo nuomonę, o konkrečius teiginius, kurie gali būti patikrinami per objektyvumo ir faktų prizmę“, – Skunde nurodo Pareiškėja. Jos įsitikinimu, daugiau nei akivaizdu, kad visi keturi mero Audriaus Klišonio išsakyti teiginiai yra ne nuomonė, o faktų konstatavimas, „<...> kadangi jais buvo nurodoma, kad jungiamoji trasa neveikia, yra nuostolinga, o šilumos kaina šilumos supirkimo aukcionuose nepadengia minimalių kaštų, nes Bendrovė sąmoningai mažina kainą, tokiu būdu siekdama pagrįsti jungiamosios trasos atsiperkamumą. Visi šie faktai yra objektyviai patikrinami“.

10. Pareiškėjos teigimu, Komisijos Sprendimas neatitinka jam keliamų reikalavimų ir yra nemotyvuotas: „Etikos komisija yra viešojo administravimo subjektas Viešojo administravimo įstatymo prasme, todėl, be kita ko, saistomas ir gero administravimo principo. Gero administravimo principas, kurio įgyvendinimas nacionalinėje teisėje kildinamas iš konstitucinio imperatyvo „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.), reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Etikos komisijos priimami individualūs administraciniai aktai turi atitikti Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nurodytus administraciniam sprendimui keliamus reikalavimus, t. y. administraciniame sprendime turi būti nurodytos asmenims nustatytos teisės ir pareigos, administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai ir kt. Atsižvelgus į anksčiau išdėstytą galima konstatuoti, kad Etikos komisija neatliko išsamaus ir visapusiško Bendrovės skundo tyrimo ir vertinimo, o dalį skunde išdėstytų prašymų ir argumentų paprasčiausiai ignoravo, todėl Skundžiamas sprendimas priimtas nepagrįstai ir neatitinka tokio pobūdžio sprendimams keliamų reikalavimų, todėl yra naikintinas.“

11. Pareiškėja nurodo, kad Komisijoje nebuvo užtikrintas nešališkas Bendrovės skundų nagrinėjimo procesas: „<...> Etikos komisijos veikla turėtų būti grindžiama pagarbos žmogui ir valstybei, teisėtumo, nešališkumo, politinio neutralumo, nepriklausomumo, kolegialumo, skaidrumo, viešumo ir atskaitomybės principais, kadangi tik tokiu būdu gali būti užtikrinta, kad priimamas sprendimas yra pagrįstas, teisingas ir nešališkas. Analogiškos nuostatos yra įtvirtintos ir Etikos komisijos veiklos nuostatų 5 punkte. Nagrinėjamu atveju Etikos komisijos narys Česlovas Kerpauskas iš anksto dar iki Bendrovės skundo nagrinėjimo išdėstė savo nuomonę, kad Bendrovės skundas yra nepagrįstas. Pareiškus nušalinimą šiam Etikos komisijos nariui, dauguma Etikos komisijos narių iš esmės nurodė, kad jie taip pat turi išankstinę nuomonę ir nemato nieko bloga tame, kad vienas iš komisijos narių ją išreiškė garsiai bei Bendrovės prašymą dėl komisijos nario Česlovo Kerpausko nušalinimo atmetė. Bendrovės nuomone, dėl tokio Etikos komisijos narių elgesio ir išankstinio nusistatymo Bendrovės skundas negalėjo būti išnagrinėtas objektyviai ir nešališkai, dėl ko buvo priimtas nepagrįstas ir neargumentuotas Skundžiamas sprendimas <...>.“

Atsižvelgus į tai, kad dalis Bendrovės pateikto skundo apskritai nebuvo išnagrinėta ir nepasisakyta dėl jame nurodytų argumentų, nesivadovauta Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis, neatsižvelgta į teismų formuojamą praktiką tokio pobūdžio ginčuose ir į kitus išdėstytus argumentus, prašoma Sprendimą naikinti ir nurodyti Komisijai Bendrovės skundą nagrinėti iš naujo.

2022 m. spalio 5 d. vykusiam VTEK posėdyje Pareiškėja atkreipė dėmesį į tai, kad Komisija neįvertino visų jai pateiktų įrodymų. Nurodė, kad Komisijos posėdyje buvo pateikta detali informacija, patvirtinanti, jog jungiamoji trasa veikia ir mero viešai pasakyti teiginiai neatitinka tikrovės, bet į tai nebuvo atsižvelgta. Bendrovės vadovės teigimu, Komisija nepagrįstai mero pasisakymus vertino kaip nuomonę, kurią jis susidarė remdamasis Bendrovės veiklos strategija. Anot Pareiškėjos, minėtame dokumente nurodyta, kad jame pateikti skaičiavimai yra tik preliminarūs ir tikroji situacija bus aiški tik tada, kai bus atlikti trasos rekonstravimo darbai. Be to, meras, anot jos, pats dalyvavo trasos atidarymo ceremonijoje, todėl jam buvo žinoma, kad jungtis tikrai veikia. Bendrovės vadovė pabrėžė ir tai, kad Komisija nevertino socialiniame tinkle *Facebook* mero paskelbto teiginio. Nors tyrimo metu Pareiškėja teikė su pastaruoju Audriaus Klišonio pasisakymu susijusius duomenis ir paaiškinimus, Komisija šios aplinkybės apskritai neįvertino. Margarita Charitonova priminė, kad vienas Komisijos narys pateikė išankstinę nuomonę, todėl kyla klausimų dėl Komisijos nešališkumo. Atsakydama į VTEK nario klausimus, Bendrovės vadovė nurodė, kad bendras šilumos trasos ilgis Plungėje siekia apie 30 km, iš jų jungiamoji trasa – 1,5 km. Nurodė vamzdyno diametro matmenis ir susidarančius hidraulinius ribojimus. Informavo, kad Bendrovės valdybą sudaro nepriklausomi nariai, kurie tvirtina UAB Plungės šilumos tinklų veiklos strategiją, ataskaitą ir kt. Pareiškėja teigė, kad liko daug neatsakytų klausimų, ir apgailestavo, jog skundžiami mero Audriaus Klišonio pasisakymai, anot jos, pakerta pasitikėjimą savivaldybės valdomos bendrovės sprendimais.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Pareiškėja prašė panaikinti skundžiamą Sprendimą ir nurodyti Komisijai jai adresuotus skundus nagrinėti iš naujo.

III. Skundžiamą Sprendimą priėmusios institucijos atsiliepimas

Komisija, remdamasi toliau dėstomais motyvais, nesutinka su Pareiškėjos Skundu.

12. Komisijos įsitikinimu, mero Audriaus Klišonio teiginiai buvo pagrįstai vertinti kaip jo nuomonė.

„<...> Bendrovės skunde nurodyti Mero teiginiai buvo išsakyti 2022 m. liepos 6 d. Plungės miesto estradoje įvykusioje diskusijoje „Diskusija: mero pažadai Plungėje“ <...> Diskusija Lietuvių kalbos žodyne apibrėžiama: „Diskusija – kokio nors ginčijamo klausimo viešas aptarimas, svarstymas, ginčas“, „Ginčas – savo nuomonės, savo reikalo gynimas žodžiu“. Meras savo atsiliepime į Bendrovės skundą bei Komisijos posėdžių metu teigė, kad Diskusijos metu išsakė savo nuomonę, kurią susidarė iš Bendrovės 2022 m. balandžio 1 d. patvirtintos veiklos strategijos“, – nurodoma Komisijos atsiliepime.

Komisija atkreipė dėmesį į Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme pateiktą nuomonės sąvoką: šio įstatymo 2 straipsnio 33 punkte nuomonė apibrėžiama kaip visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinių ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonė gali remtis faktais, pagrįstais argumentais ir paprastai ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąžiningai nenuslepiant ir neiškreipiant faktų ir duomenų. To paties įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad kiekvienas asmuo turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, nevaržomai rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Atsižvelgusi į tai, Komisija nurodė, kad pagrįstai „<...> 2022 m. liepos 6 d. mero išsakytus teiginius „Padarytas tas *sužiedinimas*, kuris realiai neneša naudos“, „Įkišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“, „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį

dalyką“ vertino kaip nuomonę ir 2022 m. rugpjūčio 18 d. priėmė sprendimą, kad meras nepažeidė Kodekso nuostatų.

13. Komisija atsiliepime nurodė, kad meras savo nuomonę grindė 2022 m. balandžio 1 d. patvirtinta Bendrovės veiklos strategija, ir pateikė konkrečias šio dokumento dalis:

„Lentpjūvės g. katilinėje šiuo metu yra visa infrastruktūra, reikalinga šilumos gamybai biokuru. Tačiau šios katilinės plėtrą stabdo esama Plungės CST vamzdynų sistema ir hidraulinės kliūtys, sunkinančios Lentpjūvės g. katilinėje pagamintos šilumos energijos pateikimą V. Mačernio g. CST sistemai, kurioje yra daugiausia vartotojų. Vadovaujantis Lietuvos energetikos instituto Branduolinių įrenginių saugos laboratorijos šiluminių ir hidraulinių procesų Plungės miesto centralizuoto šilumos tiekimo tinkle tyrimo bei tinklo darbo režimų analizės (ataskaitos Nr. S/17-2015.21.21-G1-V:01) (toliau — Analizė) išvadamis, taikant esamą temperatūrinį grafiką bei 2,5/6,0 barų darbo režimą, nustatyta, kad lauko oro temperatūrai kintant nuo + 10°C iki –18°C, Lentpjūvės g. katilinė galėtų veikti atitinkamai 3,3 – 6,7 MW maksimalia galia. Taip yra dėl hidraulinių ribojimų atkarpoje nuo Lentpjūvės g. katilinės iki kameros 2KV1. Tuo pat metu analizėje pažymima ir tai, kad modeliavimo rezultatai tik apytiksliai atitinka realų tinklą, todėl prie esant tam tikriems režimams slėgiai, temperatūros ir kt. realiame tinkle gali skirtis nuo apskaičiuotų. Tikslius darbo režimus ir jų sąlygas tinkle bus būtina derinti išbandant tinklo veikimą, atsižvelgiant į faktinius tinklo parametrus. Taigi realus Jungiamosios trasos veikimas bus aiškus tik praktiškai prijungus ir išbandžius vamzdynų veikimą. Bet kuriuo atveju, analizės išvados leidžia teigti, kad šiluminės galios apimties didinimas Lentpjūvės g. katilinėje nebūtų veiksmingas ir Bendrovė turi ieškoti alternatyvių sprendimų turimų biokuro įrenginių galios didinimui“ (6 psl. 2 ir 3 pastraipos). „Pagrindiniai iššūkiai, su kuriuo dabar susiduria bendrovė šilumos tiekimo veikloje yra (i) praktinis jungiamosios trasos veikimas esant skaičiuojamiesiems hidrauliniams ribojimams <...> (ii) praktinis šilumos tinklo veikimas vienu metu veikiant dviem ar daugiau Plungės miesto katilinių. Nuo Lentpjūvės katilinės yra patiestas DN200 vamzdis, kurio ilgis apie 2,6 km ir kuris vėliau jungiamas prie didesnio diametro DN250 vamzdžio, einančio į Mačernio sistemą. Dėl esamos vamzdynų konfigūracijos susidarys hidrauliniai ribojimai, kurie neleis maksimaliai išnaudoti Lentpjūvės katilinės aprūpinant Mačernio sistemos šilumos energija. Lietuvos energetikos institutas parengė hidraulinį vamzdynų modelį ir, pagal pateiktos Analizės duomenis, Lentpjūvės katilinės galimybes patiekti Mačernio sistemai šilumos energiją bus atvirkščiai proporcingos esamai lauko temperatūrai, t. y. kuo temperatūra žemesnė, tuo daugiau šilumos bus galima patiekti į Mačernio sistemą. Tačiau pagal skaičiuojamąjį modelį, dirbant įprastu režimu, maksimaliai būtų galima patiekti apie 6,5 MW esant – 18°C, kai Mačernio pikas 12,8 MW ir 3,25 MW esant + 10°C, o visos sistemos po sujungimo planuojamas karšto vandens poreikio pikas 4,48 MW. Taigi, anot LEI, net vasaros metu Lentpjūvės katilinė nebus pajėgi užtikrinti viso Plungės miesto šilumos energijos poreikio“ (9 psl. paskutinė pastraipa, 10 psl. 1 ir 2 pastraipos). „Pažymėtina, kad technologiniai vamzdynų nuostoliai ženkliai padidės įgyvendinus Jungiamosios trasos projektą, kadangi Jungiamosios trasos atkarpoje nėra šilumos vartotojų. Siekiant mažinti technologinius nuostolius trasose, būtina pasitelkti šiuolaikines technologijas efektyvinti šilumos gamybą ir, atitinkamai, trasų veikimą“ (10 psl. 7 pastraipa).

14. Komisija nurodė, kad tinkamai išsprendė Bendrovės atstovo pareikšto nušalinimo klausimą:

„Bendrovė pateikė nušalinimą Komisijos nariui Česlovui Kerpauskui, motyvuodama, kad Komisijos narys turi išankstinę nuomonę. Komisija 2022 m. rugpjūčio 10 d. posėdžio metu apsvartė Bendrovės prašymą ir bendru sutarimu atmetė prašymą nušalinti Komisijos narį Č. Kerpauską. Posėdyje Č. Kerpauskas nedalyvavo.“

2022 m. spalio 5 d. vykusiame VTEK posėdyje Komisijos atstovas nedalyvavo. Apie jo vietą ir laiką buvo informuotas tinkamai.

Atsižvelgdama į išdėstytus teiginius, Komisija nesutiko su Skundo argumentais ir prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

IV. Asmens, kurio atžvilgiu priimtas skundžiamas Sprendimas, atsiliepinimas

15. Meras Audrius Klišonis paaiškino, kad nagrinėjamu atveju savo nuomonę susidarė susipažinęs su Bendrovės 2022–2024 veiklos strategijos dokumentu. Mero teigimu, Lietuvos energetikos instituto pateikti duomenys verčia abejoti Bendrovės jungiamosios trasos veikimo efektyvumu, ir pateikė tai, anot jo, patvirtinančias minėtojo dokumento teksto dalis:

„Lentpjūvės g. katilinėje šiuo metu yra visa infrastruktūra, reikalinga šilumos gamybai biokuru. Tačiau šios katilinės plėtrą stabdo esama Plungės CŠT vamzdynų sistema ir hidraulinės kliūtys, sunkinančios Lentpjūvės katilinėje pagamintos šilumos energijos pateikimą Mačernio CŠT sistemai, kurioje yra daugiausia vartotojų. Vadovaujantis Lietuvos energetikos instituto Branduolinių įrenginių saugos laboratorijos šiluminių ir hidraulinių procesų Plungės miesto centralizuoto šilumos tiekimo tinkle tyrimo bei tinklo darbo režimų analizės (ataskaitos Nr. S/17- 2015.21.21-G1-V:01) (toliau – Analizė) išvadamis, taikant esamą temperatūrinį grafiką bei 2,5/6,0 bar darbo režimą, nustatyta, kad lauko oro temperatūrai kintant nuo + 10° C iki – 18° C, Lentpjūvės g. katilinė galėtų veikti atitinkamai 3,3–6,7 MW maksimalia galia. Taip yra dėl hidraulinių ribojimų atkarpoje nuo Lentpjūvės g. katilinės iki kameros 2KV1. Bet kuriuo atveju, analizės išvados leidžia teigti, kad šiluminės galios apimties didinimas Lentpjūvės g. katilinėje nebūtų veiksmingas ir Bendrovė turi ieškoti alternatyvių sprendimų turimų biokuro įrenginių galios didinimui. Pagrindiniai iššūkiai, su kuriuo dabar susiduria bendrovė šilumos tiekimo veikloje, yra (i) praktinis jungiamosios trasos veikimas esant skaičiuojamiesiems hidrauliniams ribojimams, ir (ii) praktinis šilumos tinklo veikimas vienu metu veikiant dviem ar daugiau Plungės miesto katilinių. Nuo Lentpjūvės katilinės yra patiestas DN200 vamzdis, kurio ilgis apie 2,6 km ir kuris vėliau jungiamas prie didesnio diametro DN250 vamzdžio, einančio į Mačernio sistemą. Dėl esamos vamzdynų konfigūracijos susidarys hidrauliniai ribojimai, kurie neleis maksimaliai išnaudoti Lentpjūvės katilinės aprūpinant Mačernio sistemos šilumos energija. Lietuvos energetikos institutas parengė hidraulinį vamzdynų modelį ir, pagal pateiktos Analizės duomenis, Lentpjūvės katilinės galimybės pateikti Mačernio sistemai šilumos energiją bus atvirkščiai proporcingos esamai lauko temperatūrai, t. y. kuo temperatūra žemesnė, tuo daugiau šilumos bus galima pateikti į Mačernio sistemą. Tačiau pagal skaičiuojamąjį modelį, dirbant įprastu režimu, maksimaliai būtų galima paduoti apie 6,5 MW prie – 18° C, kai Mačernio pikas 12,8 MW, ir 3,25 MW prie +10° C, kai visos sistemos po sujungimo planuojamas karšto vandens poreikio pikas 4,48 MW. Taigi, anot LEI, net vasaros metu Lentpjūvės katilinė nebus pajėgi užtikrinti viso Plungės miesto šilumos energijos poreikio. Pažymėtina, kad technologiniai vamzdynų nuostoliai ženkliai padidės įgyvendinus Jungiamosios trasos projektą, kadangi Jungiamosios trasos atkarpoje nėra šilumos vartotojų. Siekiant mažinti technologinius nuostolius trasose, būtina pasitelkti šiuolaikines technologijas efektyvinti šilumos gamybą ir, atitinkamai, trasų veikimą.“

16. Meras atkreipė dėmesį, kad jungiamosios trasos darbai, kuriuos organizavo UAB Plungės šilumos tinklai, turėjo būti atlikti iki praėjusio šildymo sezono pradžios (2021 m. spalio mėn.). Meras apgailestavo, kad jungiamoji trasa pradėjo funkcionuoti tik 2022 m. balandžio mėn. pabaigoje, tai yra septyniais mėnesiais vėliau.

17. Audrius Klišonis pabrėžė, kad Bendrovės šilumos perdavimo technologiniai nuostoliai sudaro net 19,70 % ir yra didžiausi regione. Nurodė, kad Šilalėje šie nuostoliai 9,54 %, Telšiuose – 15,41 %,

Skuode – 13,27 %, Mažeikiuose – 15,83 %, Kretingoje – 16,15 % (remiamasi VERT interneto puslapyje pateikta informacija). Visa tai, anot mero, rodo neefektyvų UAB Plungės šilumos tinklų direktorės darbą, „<...> neatitinkanti nei gyventojų, nei mano, kaip savivaldybės mero, lūkesčių“, – atsiliepime nurodė Audrius Klišonis.

2022 m. spalio 5 d. vykusiame VTEK posėdyje Audrius Klišonis paaikšino, kad rėmėsi Bendrovės veiklos strategija. Joje, anot jo, pateikta LEI nuomonė apie tai, jog katilinė net vasarą negalės užtikrinti šilumos poreikio. Akcentavo techninius duomenis, kurie taip pat yra reikšmingi siekiant efektyvaus trasos veikimo. Atkreipė dėmesį į tai, kad net ir atlikus trasos jungimo darbus šilumos kaina yra dvigubai didesnė, karšto vandens kaina taip pat padidėjo. Todėl, anot mero, matyti, kad ekonominio efekto nėra. Pabrėžė, kad trasos rekonstravimo darbai vis dar nėra baigti ir Bendrovės vadovė, mero teigimu, pati kalbėjo apie investicijų trasai modernizuoti poreikį.

V

VTEK k o n s t a t u o j a:

Pagal Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo (toliau – VTEKĮ) 17 straipsnio 1 dalies 1 punktą, VTEK prižiūri, kaip įgyvendinami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, Lobistinės veiklos įstatymas ir Kodeksas, teikia pasiūlymus dėl šių teisės aktų nuostatų tobulinimo ir įgyvendinimo, šiais klausimais priima sprendimus ir rekomendacijas.

VTEKĮ 24 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad tyrimą pagal šio skirsnio nuostatas savo iniciatyva, pagal VTEK perduotą ar kitų pareiškėjų pateiktą pranešimą atlieka ir institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamas asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – šį vadovą į pareigas priimančias ar skiriančias subjekto arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija. Šio skirsnio nuostatos (įskaitant teisę savivaldybių tarybų etikos komisijų priimtą sprendimą skųsti VTEK vadovaujantis šio įstatymo 24¹ straipsniu) *mutatis mutandis* taikomos ir politikų elgesio tyrimams, atliekamiems pagal Valstybės politikų elgesio kodeksą. Pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veikos institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas, šio įstatymo 24¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų priimtus sprendimus, išskyrus atvejus, kai galimas valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimas tiriamas kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, gali skųsti VTEK per vieną mėnesį nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo arba įteikimo dienos (išskyrus Seimo Etikos ir procedūrų komisijos priimtus sprendimus).

Vadovaudamasi VTEKĮ 24¹ straipsnio 13 dalimi, VTEK, išnagrinėjusi skundą, priima sprendimą patenkinti skundą ir panaikinti skundžiamą sprendimą ar jo dalį arba įpareigoti skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją ar įstaigą įvykdyti VTEK nurodymą, arba atmesti skundą kaip nepagrįstą.

Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad valstybės politikų elgesio, kuriuo pažeidžiami šiame kodekse nustatyti valstybės politikų elgesio principai ir nuostatos, tyrimą atlieka institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka sudarytos komisijos: savivaldybių tarybose – savivaldybių tarybų sprendimu iš jų narių ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų sudarytos etikos komisijos. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų komisijų darbo ir sprendimų priėmimo tvarką vadovaujantis šiuo kodeksu nustato institucijų, kurios jas sudarė, veiklą reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai (Kodekso 6 straipsnio 3 dalis).

Valstybės politiko elgesio tyrimas Komisijoje gali būti pradėtas, kai yra gautas fizinio ar juridinio asmens skundas, kreipimasis ar pranešimas apie valstybės politiko galbūt padarytą Kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų ar institucijos, kurioje politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą, taip pat kai visuomenės informavimo priemonėse paskelbta pagrįsta informacija apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą (Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai).

Valstybės politiko elgesio tyrimas pradedamas ne vėliau kaip per 10 dienų nuo Kodekso 7 straipsnio 1 dalyje nurodyto pagrindo atsiradimo (Kodekso 7 straipsnio 2 dalis, Nuostatų 29 punktas).

Kodekso 7 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad Komisija per 3 dienas nuo tyrimo pradžios surašo laisvos formos pranešimą, kuriuo informuoja valstybės politiką apie pradėtą jo elgesio tyrimą ir jo teises, pateikia turimus duomenis apie galbūt padarytą pažeidimą ir prašo valstybės politiko iki šiamo pranešime nurodytos datos pateikti rašytinį paaiškinimą. Komisija šį pranešimą valstybės politikui įteikia asmeniškai arba išsiunčia paštu.

Pagal Kodekso 9 straipsnį, valstybės politiko elgesio tyrimą atlikusi Komisija gali priimti šiuos sprendimus:

1) konstatuoti, kad valstybės politikas nepažeidė šiame kodekse ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytų valstybės politiko elgesio principų ar reikalavimų (Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 1 punktas);

2) konstatuoti, kad valstybės politikas pažeidė šiame kodekse ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytus valstybės politiko elgesio principus ar reikalavimus (Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 3 punktas);

3) rekomenduoti valstybės politikui suderinti savo elgesį ar veiklą su šiame kodekse ar institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais (Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 4 punktas);

4) rekomenduoti viešai atsiprašyti (Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 5 punktas);

5) įtarus esant nusikalstamos veikos požymių, perduoti medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigoms ar prokuratūrai (Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 6 punktas).

Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų komisijų priimti sprendimai gali būti skundžiami Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo valstybės politikui, dėl kurio yra priimtas sprendimas, dienos (Kodekso 10 straipsnio 1 dalis).

Kodekso 1 straipsnyje yra įtvirtinta šio teisės akto paskirtis ir uždaviniai – įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei. Šis kodeksas reglamentuoja valstybės politikų elgesio viešajame gyvenime principų ir reikalavimų pagrindus, taip pat priemones, užtikrinančias valstybės politikų elgesio kontrolę ir atsakomybę už šio kodekso nuostatų pažeidimus (Kodekso 1 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Dėl tyrimo dalyko nustatymo

Gavusi pranešimą ir sprendama klausimą, ar pradėti valstybės politiko elgesio tyrimą, Komisija privalo įvertinti jo turinį ir nustatyti, ar skundžiama veika gali būti nesuderinama su Kodekso nuostatomis (kuriomis konkrečiai). Tai svarbu pirmiausia todėl, kad, nusprendusi priimti skundą nagrinėti, Komisija turi pareigą atlikti analizę bei motyvuotai ir pagrįstai atskleisti, kodėl skundžiama veika yra (ne)suderinama su konkrečiomis Kodekso nuostatomis. Antra, atkreiptinas dėmesys, kad Kodekse įvardytų principų turinys nebūtinai sutampa su juos apibrėžiančiais terminais.

Kodekso 4 straipsnyje įvardijami ir apibrėžiami valstybės politikų elgesio principai, kuriais jie privalo vadovautis viešajame gyvenime. Pateikdamas apibrėžimus įstatymų leidėjas nusakė kiekvieno valstybės politikų elgesio principo esmę ir turinį, nevisiškai atitinkantį visuotinai suprantamas pagarbos, sąžiningumo, padorumo, teisingumo, atsakomybės ir kt. sąvokas. Pavyzdžiui, Kodekso 4 straipsnio 2 punkte minimas teisingumo principas negali būti tapatinamas vien tik su tinkamu ir teisingu tarnybinių pareigų atlikimu ir sprendimų priėmimu. Šis principas reiškia, kad valstybės politikas vienodai tarnauja visiems žmonėms nepaisydamas jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar kitų skirtumų. Taigi Kodekse įtvirtintas teisingumo principas suprantamas siauriau negu bendroji teisingumo kategorija, kuri pirmiausia siejama su tiesos kriterijumi. Todėl Komisija, atlikdama tyrimą, privalo atsižvelgti į Kodekse įtvirtintų valstybės politikų elgesio principų turinį ir valstybės politiko veiką vertinti pagal konkretaus jam taikomo elgesio principo kontekstą. Kiekvienu konkrečiu atveju turi būti aišku, koku pagrindu ir kokiais kriterijais remiantis asmens veika galėtų būti vertinama kaip pažeidžianti kurio nors principo apibrėžtį.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjos 2022 m. liepos 6 d. ir 2022 m. liepos 8 d. skunduose Komisijai buvo nurodytos skundžiamos mero Audriaus Klišonio veikos, kurias antruoju skundu buvo prašoma įvertinti Kodekso 4 straipsnio 1, 3, 5, 6, 8 ir 9 punktų požiūriu. Taigi prašyta įvertinti, ar meras, paskelbdamas skundžiamus teiginius, nepažeidė **pagarbos žmogui ir valstybei, sąžiningumo, padorumo, pavyzdingumo, nešališkumo ir atsakomybės** principų, t. y. šešių iš devynių Kodekse įtvirtintų valstybės politikų elgesio principų.

Komisija savo ruožtu nekėlė sau užduoties atsižvelgti į kiekvieno principo turinį ir objektyviai įvertinti, ar skundžiama veika iš tikrųjų gali būti tapatinama su absoliučiai visų Pareiškėjos skunde nurodytų Kodekso nuostatų pažeidimu. Ar tikrai mero teiginiai galėjo pažeisti žmogaus teises ir laisves, ar jais galbūt nesąžiningai pasinaudota siekiant pranašumo, ar tai prieštarauja visuotinai pripažįstamoms dorovės, moralės ir etikos normoms, liudija merą turint sutartinių ar kitų santykių, kurie galėtų kliudyti atlikti valstybės politiko pareigas ir varžytų jo apsisprendimo laisvę priimant sprendimus, ir pan. Komisija tyrimą pradėjo ir mero Audriaus Klišonio elgesį vertino dėl visų Pareiškėjos skunde nurodytų Kodekso principų, neatsižvelgusi į jų turinį. Kartu Komisija įgijo pareigą aiškiai ir motyvuotai atskleisti, kodėl visi pasirinktieji Kodekso principai nebuvo pažeisti, bet tai Sprendime nepateikiama.

Dėl tyrimo dalyko siaurinimo

Pradedant tyrimą apibrėžtas nagrinėjimo dalykas tyrimo metu negali būti siaurinamas ar plečiamas. Tyrimas turi būti atliekamas tik dėl konkrečių faktinių aplinkybių, kurias Komisija pasirenka vertinti ir kurias nurodo asmeniui raštu teikiamame pranešime apie tyrimą. Vadinasi, jei tyrimas pradamas dėl visų pranešime nurodytų aplinkybių, tyrimo metu jos visos ir turi būti išnagrinėtos, aptartos ir motyvuotai bei pagrįstai įvertintos užbaigus tyrimą priimtame sprendime.

Nagrinėjama atveju tyrimas dėl mero Audriaus Klišonio elgesio buvo pradėtas 2022 m. liepos 15 d. vykusiame Komisijos posėdyje. Remiantis posėdžio protokolu (2022 m. liepos 15 d. protokolas Nr. TK-67) matyti, kad tyrimas pradėtas atsižvelgus į UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. raštą Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ bei 2022 m. liepos 8 d. raštą Nr. SD-84 „Skundas dėl Audriaus Klišonio elgesio, nesuderinamo su LR valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“.

UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. rašte keliamas klausimas dėl 2022 m. liepos 6 d. Plungės miesto estradoje vykusio renginio „Diskusija: mero pažadai Plungėje“ metu mero paskelbtos galbūt tikrovės neatitinkančios informacijos apie Bendrovės įgyvendintą jungiamosios trasos projektą ir prašoma įvertinti šiuos Audriaus Klišonio teiginius: „Padarytas tas *sužiedinimas*, kuris realiai neneša naudos“, „Įkišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“ ir „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį dalyką“.

UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. rašte, be 2022 m. liepos 6 d. pranešime jau minėtųjų veikų, Kodekso nuostatų požiūriu prašoma įvertinti socialinio tinklo *Facebook* paskyroje Audriaus Klišonio paskelbtą įrašą: „Ponia Margarita Charitonova, laimėjusi „konkursą“ iš vieno kandidato į UAB Plungės šilumos tinklų direktores, žemiau savikainos šilumą pastaraisiais mėnesiais pardavinėjanti (turiu neoficialios informacijos), kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą“.

Taigi turima medžiaga liudija, kad Komisijos tyrimas buvo pradėtas dėl abiejuose Pareiškėjos pranešimuose skundžiamų Audriaus Klišonio veikų, t. y. dėl jo pasisakymų 2022 m. liepos 6 d. vykusiame renginyje ir dėl 2022 m. liepos 8 d. socialiniame tinkle *Facebook* paskelbto įrašo.

Analogiškai tyrimo dalykas nusakomas ir Audriui Klišoniui adresuotame Komisijos 2022 m. liepos 15 d. rašte Nr. S-3532 „Dėl savivaldybės tarybos etikos komisijos priimto nutarimo pradėti tyrimą“. Jame nurodyta, kad tyrimas pradėtas „<...> atsižvelgiant į gautą UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 6 d. raštą Nr. SD-83 „Dėl tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimo“ bei UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. raštą Nr. SD-84 „Skundas dėl Audriaus Klišonio elgesio, nesuderinamo su LR valstybės politikų elgesio kodekso reikalavimais“.

Taigi tyrimas pradėtas ir turėjo būti atliekamas dėl abiejuose Pareiškėjos pranešimuose skundžiamų Audriaus Klišonio veikų. Vadinasi, atlikdama tyrimą Komisija turėjo pareigą šias aplinkybes ne tik aptarti, bet ir išsamiai išnagrinėti, motyvuotai bei pagrįstai įvertinti užbaigus tyrimą priimtame sprendime. Tačiau toks vertinimas Sprendime nepateikiamas.

Sprendimo dalyje „Tyrimo pagrindas ir dalykas“ nurodoma, kad tyrimas pradėtas gavus UAB Plungės šilumos tinklų 2022 m. liepos 8 d. raštą Nr. SD-84, bet aprašoma tik dalis minėtame Pareiškėjos pranešime skundžiamų Audriaus Klišonio veikų. Nors pradėdant tyrimą jo dalykas nebuvo apibrėžtas niekaip kitaip, išskyrus Pareiškėjos 2022 m. liepos 6 d. ir 2022 m. liepos 8 d. pranešimų įvardijimą (iš to galima daryti išvadą, kad pranešimai priimti nagrinėti visos apimties), Sprendime dalis skundžiamų veikų apskritai liko nepaminėta. Sprendimo dalyse „Nustatytos faktinės aplinkybės“ ir „Teisinis veikos vertinimas ir motyvai“ minimi Audriaus Klišonio pasisakymai 2022 m. liepos 6 d. vykusiame renginyje („Padarytas tas *sužiedinimas*, kuris realiai neneša naudos“, „Įkišta 1,2 milijonų eurų, kurie neduoda visiškai jokios ekonominės naudos“ ir „Jau 1,2 milijonų įdėta į neveikiantį dalyką“), bet nesama jokių duomenų, liudijančių 2022 m. liepos 8 d. socialiniame tinkle *Facebook* paskelbto įrašo („Ponia Margarita Charitonova, laimėjusi „konkursą“ iš vieno kandidato į UAB Plungės šilumos tinklų direktores, žemiau savikainos šilumą pastaraisiais mėnesiais pardavinėjanti (turiu neoficialios informacijos), kad „pagrįstų“ jungiamosios trasos „atsiperkamumą“) vertinimą.

Įvertinusi tik dalį Pareiškėjos pranešimuose, kurių pagrindu buvo pradėtas tyrimas, nurodytų Audriaus Klišonio veikų, Komisija, VTEK nuomone, nepagrįstai susiaurino tyrimo ribas. Kaip minėta, Komisijai adresuotuose pranešimuose buvo nurodyta keletas skundžiamų epizodų. Kadangi konkrečios pranešimuose įvardytos veikos pradedant tyrimą ir formuluojant jo dalyką nebuvo išskirtos, manytina, kad vertintos visos skunduose nurodytos aplinkybės, todėl neaišku, kokiais motyvais remiantis dalis skundžiamų veikų liko neaptarta ir neįvertinta.

Dėl veikai įvertinti reikšmingų įrodymų rinkimo ir analizės

Vienas iš svarbiausių atliekamo tyrimo etapų yra įrodymų, leidžiančių pagrįsti ar paneigti tiriamų asmens veikų vertinimą, surinkimas. Atlikdama tyrimą Komisija turi teisę: apklausti valstybės politiką, kurio elgesys tiriamas, bei kitus asmenis, susijusius su valstybės politiko tiriamu elgesiu ar politine veikla; apklausti skundo autorių ir išsiaiškinti jo žinomą informaciją apie valstybės politiko galbūt padarytą Kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų ar institucijos, kurioje politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą; teisės aktų nustatyta tvarka susipažinti su reikiamais dokumentais ir gauti jų nuorašus (kopijas) bei kitą tyrimui reikalingą informaciją; pasitelkti specialistų (Kodekso 7 straipsnio 3 dalies 1, 2, 3 ir 5 punktų nuostatos). Remiantis VSI 15 straipsnio 10 dalimi, Komisijos pirmininkui suteikta teisė gauti Komisijos įgaliojimams vykdyti reikalingą informaciją iš valstybės ar savivaldybės institucijų, įstaigų ir valstybės ar savivaldybės valdomų įmonių.

Nagrinėjamu atveju Komisija atlikdama tyrimą naudojos jai suteiktais įgaliojimais. Remiantis Komisijos posėdžių protokolais, matyti, kad dalyvauti posėdžiuose ir teikti papildomus paaiškinimus buvo kviečiami abiejų ginčo šalių atstovai. Pasisakydama dėl skundžiamų Audriaus Klišonio teiginių, Pareiškėja Komisijai nurodė, jos įsitikinimu, šiuos pasisakymus paneigiančias aplinkybes ir pateikė papildomų techninių duomenų. Iš bylos medžiagos matyti, kad 2022 m. liepos 15 d. vykusiame Komisijos posėdyje buvo susipažinta su Bendrovės gamybos analitikos ir stebėsenos programos duomenimis ir kita generalinės direktorės Margaritos Charitonovos pateikta informacija apie Lentpjūvės g. katilinės bei kitus Bendrovės veiklos aspektus. Papildomų paaiškinimų Pareiškėja teikė ir 2022 m. liepos 25 d. posėdyje. Deja, tokia informacija Sprendime nebuvo aptarta ir įvertinta.

Komisija įrodymus privalo vertinti pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu tyrimo aplinkybių viseto išnagrinėjimu, vadovaudamasi Kodeksu, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais. Atsakomybės taikymas kiekvienu atveju turi būti susijęs su vertinimu, ar konkrečiu atveju buvo daromi veiksmai, nesuderinami su nustatytais valstybės politikų elgesio principais. Kiekvienu individualiu atveju vertinant, ar nebuvo pažeisti valstybės politikų elgesio principai, turėtų būti sprendžiama vadovaujantis konkrečiomis susiklosčiusiomis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis.

Šiuo atveju matyti, kad Komisija Pareiškėjos pateiktųjų duomenų nevertino ir į juos neatsižvelgė. Sprendime skundžiami Audriaus Klišonio pasisakymai įvertinti kaip jo nuomonė, kurią jis, paties mero teigimu, susidarė iš Bendrovės veiklos strategijos dokumento. Nors atlikdama tyrimą Komisija gavo Pareiškėjos poziciją atspindinčios informacijos, kuri akivaizdžiai nesutampa su mero Audriaus Klišonio argumentacija, tai aptarta nebuvo. Sprendimo dalyje „Teisinis veiklos vertinimas ir motyvai“ tik nurodoma, kad „Tyrimo metu nenustatyta, kad išsakyti teiginiai būtų neetiški, išsakyti sąmoningai nuslepiant ir iškreipiant faktus ar duomenis“, bet jokių šių išvadą pagrindžiančių duomenų nepateikiama. Lieka neaišku, kodėl mero argumentacija tapo teisiškai reikšminga aiškinant jo pasisakymų turinį, o Pareiškėjos pateikta informacija net nebuvo vertinta.

Jeigu Komisija nusprendė, kad Pareiškėjos pateikti duomenys nepagrindžia jos pozicijos, tai Sprendime turėjo atsispindėti, kokiais motyvais remiantis Pareiškėjos argumentai yra atmestini. Akivaizdu, kad Komisija, turėdama prieštaringos informacijos, privalėjo argumentuotai atsakyti, kodėl ir kokiais teisiškai reikšmingais faktiniais duomenimis yra grindžiamas aplinkybių vertinimas, taip pat kodėl vieni ar kiti šalių pateikti įrodymai yra nepakankami ir todėl atmestini, bet tai nebuvo padaryta.

Dėl Komisijos nešališkumo

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 2 dalyje bei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta asmens, kaltinamo padarius nusikaltimą, teisė, kad jo bylą viešai ir teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas. Taigi teismo nešališkumo reikalavimas yra asmens konstitucinės teisės į teisingą teismą dalis.

Konkrečios bylos atveju pasisakydamas dėl teisėjų kolegijos pirmininko nešališkumo reikalavimų Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė teismų praktikoje esant du nešališkumo aspektus. Pirma, teisėjas turi būti subjektyviai nešališkas, t. y. negali turėti asmeninio išankstinio nusistatymo ar būti tendencingas. Antra, teisėjas turi būti nešališkas objektyviaja prasme, t. y. turi pateikti pakankamas garantijas, pašalinančias bet kokią abejonę dėl galimo jo šališkumo (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-122/2010, 2K-414/2010, 2K-659/2012; EŽTT 2000 m. spalio 10 d. sprendimas byloje *Daktaras prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 42095/98; 2009 m. spalio 15 d. sprendimas byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06).

Teisėjo šališkumas pirmiausia yra susijęs su išankstinės nuomonės turėjimu, subjektyviu nusistatymu prieš vieną ar kitą proceso šalį, rodant vienai iš jų palankumą. Asmeninis nešališkumas yra preziumuojamas, jeigu nėra tam prieštaraujančių įrodymų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kasacinė nutartis baudžiamosioje byloje Nr. 2K-7-402/2010), todėl subjektyviojo kriterijaus taikymas reikalauja rimtų įrodymų, kuriais būtų patvirtintas šališkumas. Objektyvusis nešališkumas leidžia įžvelgti šališkumą esant menkiausių tai patvirtinančių aplinkybių. Objektyvusis nešališkumas yra bet kokių prielaidų, keliančių abejonių dėl nešališkumo, nebuvimas. Pagal objektyviojo nešališkumo principą, teismo procesas organizuojamas, proceso veiksmai atliekami, su bylos nagrinėjimo teisme dalyviais bendraujama taip, kad negalėtų susidaryti įspūdis, jog proceso metu vienai iš proceso šalių reiškiamas išankstinis priešiškus ar palankumas. Nagrinėjantis bylą teismas privalo vengti situacijų, keliančių proceso dalyviams pagrįstų abejonių dėl teismo proceso objektyvumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-122/2010, 2K-659/2012). Lietuvos teisės sistemoje formuojama praktika, kad nagrinėdamas nušalinimo klausimą teismas turi pašalinti bet kokias abejones, net ir tariamas, kad teismo procesas nekeltų abejonių dėl šališkumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis Nr. 2K-7-39-1073/2022).

Nagrinėjamu atveju nesama duomenų, leidžiančių spręsti apie Komisijos nario Česlovo Kerpausko asmeninį suinteresuotumą ginčo baigtimi ar siekius šiuo procesu įgyvendinti savo privačius interesus (kaip jie apibrėžiami Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme). Nušalinimas jam buvo pareikštas dėl išankstinės nuomonės, kuri vienai ginčo šalių sukėlė abejonių dėl Komisijos nešališkumo, pateikimo.

Kaip matyti iš 2022 m. liepos 25 d. vykusio Komisijos posėdžio protokolo ir turimo garso įrašo, šiame posėdyje Komisija tęsė Bendrovės skundų nagrinėjimo procedūrą (Audriaus Klišonio elgesio tyrimo medžiagos rinkimo procedūra užbaigta 2022 m. rugpjūčio 10 d., skundžiamas Sprendimas

priimtas 2022 m. rugpjūčio 18 d.). Tarybos narys Česlovas Kerpauskas (posėdžio garso įrašo 37–38 min.) nurodė: „<...> aš galvoju, jeigu mes pabaigiam tą klausimą tokiu smailiu kampu, ir mes duodam merui kažkokią nuobaudą ar ką nors, mes, garantuoju 200 procentų, kad iš Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos gausim atsakymą, kad meras tik ką buvo kaip viešas asmuo pateikė savo nuomonę <...>.“ Toks Komisijos nario pasisakymas galėjo sudaryti įspūdį, kad, jo nuomone, mero elgesys neturėtų būti vertinamas kaip pažeidžiantis Kodekso nuostatas. Be kita ko, pasitelkta argumentacija dėl VTEK išankstinio ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėto kito atvejo suponuoja, kad priešingu atveju toks Komisijos sprendimas bus panaikintas VTEK.

Atkreiptinas dėmesys, kad, atlikdami tyrimą, Komisijos nariai, Komisiją aptarnaujantys darbuotojai ir jos pasitelkti specialistai netrikdo valstybės institucijų, kitų įmonių, įstaigų ar organizacijų darbo ir privalo susilaikyti nuo preliminarių vertinimų bei išvadų, kol nebaigtas tyrimas ir nėra Komisijos išvados (Kodekso 7 straipsnio 6 dalis). Be to, to paties Kodekso 4 straipsnyje minimas nešališkumo principas įpareigoja valstybės politikus sprendimus priimti objektyviai ir vengti išankstinio nusistatymo (Kodekso 4 straipsnio 8 punktas).

Nagrinėjamu atveju Česlovas Kerpauskas, Komisijai dar neužbaigus tyrimo ir nepateikus išvadų, pareiškė išankstinį (preliminarų) situacijos vertinimą. Nors toks elgesys prieštarauja Kodekso 7 straipsnio 6 dalyje nustatytai valstybės politiko elgesio tyrimo tvarkai, Česlovas Kerpauskas nuo tolesnių Bendrovės skundų nagrinėjimo procedūrų nušalintas nebuvo. Bendrovės atstovui pareiškus nušalinimą, Komisija 2022 m. rugpjūčio 10 d. vykusiame posėdyje nusprendė, kad pagrindų nušalinti Komisijos narį Česlovą Kerpauską nėra.

VTEK vertinimu, Komisija netinkamai išsprendė pateiktojo nušalinimo klausimą. Pirmiausia, Komisijos nariui pareiškus išankstinę nuomonę dėl ginčo aplinkybių vertinimo ir proceso baigties, turėjo būti išsklaidytos bet kokios abejonės dėl jo šališkumo. Antra, Kodekso nuostatos imperatyviai draudžia teikti bet kokius preliminarius vertinimus bei išvadas, kol nebaigtas tyrimas ir nėra Komisijos išvados (Kodekso 7 straipsnio 6 dalis). Trečia, Kodekse įtvirtintas nešališkumo principas, kuris, be kita ko, taikomas ir Komisijos narių pareigas einantiems Tarybos nariams, įpareigoja valstybės politikus sprendimus priimti objektyviai ir vengti išankstinio nusistatymo (Kodekso 4 straipsnio 8 punktas). VTEK vertinimu, į tai nebuvo atsižvelgta, todėl nebuvo užtikrintas objektyvaus ir nešališko tyrimo procedūrų atlikimas bei Sprendimo priėmimas.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes bei nustatytus pažeidimus, ginčijamą Sprendimą laikyti teisėtu ir pagrįstu nėra teisinio pagrindo, todėl Pareiškėjos skundas tenkintinas ir ginčijamas Sprendimas naikintinas. Taip pat tenkintinas Pareiškėjos prašymas įpareigoti Komisiją iš naujo nagrinėti jai adresuotus Pareiškėjos 2022 m. liepos 6 d. ir 2022 m. liepos 8 d. pranešimus bei su jais susijusią medžiagą.

VTEK atkreipia dėmesį į Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, kurioje ne kartą nurodyta, jog teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną argumentą (žr., pvz., EŽTT 1994 m. balandžio 19 d. sprendimą byloje *Van de Hurk prieš Nyderlandus*, 1997 m. gruodžio 19 d. sprendimą byloje *Helle prieš Suomiją*; LVAT 2011 m. lapkričio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A261-3555/2011 ir kt.). Pabrėžtina, kad VTEK nagrinėdama Skundą veikia kaip kvaziteisminė institucija, todėl priimdama sprendimą vadovaujasi minėtąja praktika ir dėl kitų Pareiškėjos keliamų Sprendimo neteisėtumo reikalavimų nepasisako.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, vadovaudamasi Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos

įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktais bei 24¹ straipsnio 13 dalies 1 punktu,

n u s p r e n d ž i a:

patenkinti UAB Plungės šilumos tinklų generalinės direktorės Margaritos Charitonovos skundą: panaikinti 2022 m. rugpjūčio 18 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos sprendimą Nr. 1 „Dėl Plungės rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio veiksmų“ ir įpareigoti šios savivaldybės tarybos Etikos komisiją iš naujo nagrinėti pareiškėjos 2022 m. liepos 6 d. pranešimą Nr. SD-83 ir 2022 m. liepos 8 d. pranešimą Nr. SD-84.

VTEK, kaip privalomos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos, priimtas sprendimas gali būti skundžiamas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Sakalauskas

Komisijos narė

Evelina Matulaitienė

Komisijos narys

Virginijus Kanapinskas

Komisijos narys

Gediminas Sakalauskas

Komisijos narys

Martinas Žaltauskas

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vyriausioji tarnybinės etikos komisija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL UAB „PLUNGĖS ŠILUMOS TINKLAI“ GENERALINĖS DIREKTORĖS MARGARITOS CHARITONOVOS SKUNDO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-10-17 Nr. IGN-12 (1.9. E)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Martinas Žaltauskas Narys
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-17 13:23
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-22 13:17 - 2023-06-21 23:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Evelina Matulaitienė Narė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-17 15:12
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-10-17 15:12
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-21 15:59 - 2023-06-20 23:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Edmundas Sakalauskas Pirmininkas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-17 15:19
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-10-17 15:20
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-08 10:53 - 2023-06-07 23:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Gediminas Sakalauskas Narys
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-18 12:17
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-12-04 16:30 - 2024-12-02 23:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Virginijus Kanapinskas Narys
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-10-18 15:11
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2021-04-09 11:37 - 2026-04-08 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	0

Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20221010.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2022-10-19)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2022-10-19 nuorašą suformavo Roberta Šveistienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-